

Luke 18:9-14 O těch, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl toto podobenství:
¹⁰ "Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus, druhý celník. ¹¹ Farizeus se postavil a takto se sám u sebe modlil: 'Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník. ¹² Postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám.' ¹³ Avšak celník stál docela vzadu a neodvážil se ani oči k nebi pozdvihnout; bil se do prsou a říkal: 'Bože, slituj se nade mnou hříšným.' ¹⁴ Pravím vám, že ten celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, a ne farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen."

Sestry a bratři,

Jsou dva a nemůže být většího rozdílu mezi nimi. Možná asi pro názornost a ostrost toho obrazu, scény, která nám vystoupí před očima. Tak tedy představme si jednoho člověka, který je nositelem hodnot v tehdejší Izraeli – patří mezi mravní, náboženskou, duchovní a intelektuální elitu. Člověk, který to myslí vážně s Pánem Bohem, se sebou samým, se svým národem, se svou církví. Je to muž obdivovaný, svědomitý a poctivý. Kdybychom to chtěli přirovnat k nedávné české minulosti, tak si představme takového Masaryka. Člověka nezpochybnitelného, celistvou osobnost.

Druhý zase vyostřeně představuje to nejhorší z národa, je to člověk, který je úspěšný na úkor druhých, myslí to dobře se sebou samým a možná se svou rodinou, se svým kontem v bance a se svou kariérou. Nebojí se chtít hodně, a taky to zřejmě má. Ovšem má to i rub, ví se to o něm a je opovrhovaný a nenáviděný, i pro to, že pro své peníze kolaboruje a vydatně spolupracuje s cizáky a okupanty.

Sestry a bratři, kolik takových v každém národě najdeme, zvlášť v takových, které si nějakou formu okupace prošli. Kolik je jen konfidentů a udavačů pracujících pro nějaké výhody peněžité či jiné.

Sestry a bratři, Ježíš si těžko mohl zvolit větší protiklady – jeden je učitel bohosloví, druhý je výběrčí daní; jeden je znalec Božího zákona a druhý bezbožný kolaborant s pohany. Jeden postavil svou existenci na studiu Bible, druhý na vydírání lidí. Jistě ten první byl farizeus, což nám dnes nezní nějak vábně, to slovo má negativní konotace, ale tehdy to byl vážený a zbožný pán, učitel Zákona. Farizeové byli lidé příkladní a opravdoví, takové příkladné lidi bychom rádi vídali v církvi, a dokonce se to předpokládá, že kostelový lid bude mít ve svých řadách pouze tyto lidi.

Jak je to s celníky. No, to je horší, že? Slovo celník, kralicky publikán, to nemělo tehdy ani dnes, dobrý zvuk. Celní taxy tehdy nebyly pevně stanoveny, celníci si je fakticky určovali sami. Museli si na sebe, svou rodinu a celnici jako takovou vydělat (tedy lidově oholit lidi o peníze) a nejen to, byl tu i další problém s nimi – oni to dělali, protože jim to umožňovala cizí okupační moc, tedy **spolupracovali s okupanty** a těm odváděli peníze, respektive část peněz. Tedy našinci a Hospodinův národ byl za pomoci našich celníků nucen platit pohanskou a nepřátelskou říši. Bylo to i takové rouhání.

Oba se postaví, sestry a bratři, k modlitbě. Možná je to až stylizované. Stalo by se to i dnes. No, možná že ano. Farizeus začne děkovnou modlitbou: *Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vyděrači, nepoctivci, cizoložníci, nebo i jako tento celník.*

Co je na té modlitbě špatné? Říká nějakou nepravdu, lež? To zřejmě nikoliv, můžeme si myslet, že skutečně žil velmi příkladně, že jeho jednání se vůbec nepodobalo jednání vyděračů a cizoložníků. Dokonce, to máme i v žalmech; na úvod jsme četli z Ž 26 *Žil jsem bezúhonně, neochvějně doufal v Hospodina.* ⁴ *Nesedávám s šalebníky, nescházím se s potměšilci.* Napadlo vás určitě, že se ten farizeus vytahuje. Prostě se před Pánem Bohem **vychloubá**. Jsem borec, duchovní borec, všichni mě musí pochválit, konečně i Ty, Hospodine. Upřímně nevím, proč mají někteří lidé takové náfučky rádi. Nebyl by nám dost nepříjemný? Čím to je?

Ten problém je totiž ne tak v těch záslužných skutcích, ty jsou dobré, ale v **jeho postoji**. Jak se totiž staví k té modlitbě? Mohli bychom se ptát, s kým vlastně rozmlouvá ten dobrý člověk? Nemluví vlastně jen sám se sebou?? Plácá se hlasitě po ramenou, slyšíte to. Jsem a jsem a jsem dobrý a mravný a čestný... Jde vlastně o monolog, samomluvu. Není to děkovná modlitba, byť to tak na první pohled a poslech vypadá, neboť začíná děkovně. Ale mluví sám pro sebe. „Sám u sebe se modlil,“ tak to čteme. Máme Díkčinění, děkujeme Pánu Bohu, jsme vděční za úrodu, za to, že máme co jíst a pít. Děkujeme za všechna obdarování i za přátele, rodiny a vše, co darem dostáváme. To je správný, pravdivý postoj. Nebo není? Mohu si zařídit úrodu? Můžu si zařídit

děšť. Mohu si zařídit přátele? Ne tak docela, vykouzlit život také nedovedu. Farizeus je ale vděčný za sebe sama.

Sestry a bratři, nepřipomíná vám to něco? Jistě je to postoj samolibých i pyšných lidí, egomaniaků a sebestředných person. Juj, kolik jich jen tato zeměkoule nesla. Já, já, já. Náš farizej je ovšem nábožensky založená osoba, a tak se postí a dává do pokladničky, možná na salár dává dlouhý peníz. Věřme, že nelže a opravdu platí hodně a je zbožný. Ano, opět dělá všechno správně, v církvi bychom jej rádi viděli. Jen ten jeho postoj – namyšlenost, pýcha a monolog. On vlastně nic a nikoho nepotřebuje, ani Boha.

Sestry bratři, ještě to dobře ilustruje onen nešťastný celník. Vykřikne jednu jedinou prosbu, ve které dává průchod svému zoufalství nad sebou samým. Vykřikne prosbu, která tak kontrastuje s květomluvou a bohatstvím slov farizea: *'Bože, slituj se nade mnou hříšným.'*

Možná je to postoj až zoufalství, on totiž ví, že z toho materiálního hlediska už své skutky ani nenapraví - že by všechno všem vrátil a učinil zadost. To bylo zřejmě nemožné, ale přesto se k této prosbě odhodlal. Nebo právě proto. Ježíš pak pronese to šokující slovo: ten nenáviděný celník se vrátil ospravedlněn do svého domu, nikoliv ten dobro-počestný pán, učitel Mojžíšova Zákona. Farizeus se svým postojem, svou vychloubačnou sebechválou, ne-modlitbou, stává nespravedlivým, kdežto celník, který nespolehá na sebe, skutečně se modlí k Hospodinu, důvěřuje přes všechno Bohu, tak ten je ospravedlněn. **Jeho pokora byla opravdovým životním postojem.**

Sestry a bratři, otázka je asi tato. Důvěřujeme Pánu Bohu, děkujeme Hospodinu, nebo sami sobě, své píli, umu, dobrotě? AMEN